ФІНАНСОВО-БЮДЖЕТНА ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ЯК МЕХАНІЗМ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ УКРАЇНИ

Котік М. І. , студентка 2-го курсу Факультету Менеджменту та Маркетингу

Кривда О. В. , к.е.н., доценти кафедри Економіки і підприємництва

Національний технічний університет України "Київський політехнічний інститут імені Ігоря Сікорського"

Бюджетно-фінансова децентралізація відбувається тоді, коли компетенції відповідальності та функції передаються від центральної влади до місцевої. Цей процес включає в себе передачу матеріальних ресурсів , а саме коштів, на виконання цих повноважень. У такому випадку або запроваджуються місцеві податки, або закріплюються частини загальнодержавних за органами місцевого самоврядування [1].

У переважній більшості такий процес зумовлений бажанням центрального уряду зменшити своє навантаження та покращити систему управління державою [1].

Таким чином в органів місцевого самоврядування з'являється можливість вирішення потреб сталого розвитку регіонів. Значний вплив на розвиток адміністративно-територіальних одиниць має саме формування місцевих бюджетів , ця складова є вагомою частиною бюджетної політики та відображенням ефективності роботи місцевого самоврядування . Завдяки бюджетній децентралізації у держави та органів місцевої влади є можливість узгодити свої інтереси та надавати якісні публічні послуги громадянам. До того ж планування бюджету адміністративно-територіальних одиниць є динамічним процесом , який потребує відповідного регулювання. Адже його потрібно адаптувати як до зовнішніх так і до внутрішніх фінансово-економічних впливів. До того ж процеси такого роду потребують постійного аналізу та моніторингу , що буде відслідковувати ефективність видатків місцевих бюджетів , використовуючи кількісні індикатори [2].

Загалом фінансово-бюджетна децентралізація є індикатором ступені децентралізації управління [3]. Саме тому актуальним є процес децентралізації , це буде сприяти досягненню стійкості та збалансованості бюджетів регіональних та територіальних громад [4].

Для України бюджетна децентралізація є певною проблемою через ряд факторів :

По-перше , відсутній чіткий розподіл функцій та повноважень на рівні влади , що й призводить до невизначеності у розподілі відповідальності у сфері економічного розвитку, освіти, транспорту, соціального забезпечення та охорони здоров'я . Як наслідок немає відповідальних за неякісне або не належне надання публічних послуг [5].

По-друге, виконавчим і законодавчим органом влади є водночас обласна та районна адміністрації. Через що контроль цільового використання бюджетних коштів повністю відсутній [5].

До цього й додається відсутність стимулу для розвитку , адже залежність від центрального уряду знищує прагнення місцевої влади слідкувати та сприяти розвитку місцевих територій . Також слід зазначити , що через відсутність застосування видаткових нормативів під час формування бюджетів не створювались умови , які б мотиваційно спряли для економічного розвитку органів місцевого уряду[5] [1].

З 2014 в Україні триває реформа децентралізації . У результаті цієї реформи вже на 12 червня 2020 року було створено 1469 територіальних громад. Станом на жовтень 2021 року 70% з них створили центри надання адміністративних послуг ,а ще 5% планує створити ЦНАП до кінця поточного року. Децентралізація дає місцевим громадам змогу ефективніше розвивати свої території та нарощувати доходи [6].

Про це свідчить статистки обсягу надходжень до загального фонду , без урахування трансфертів [6].

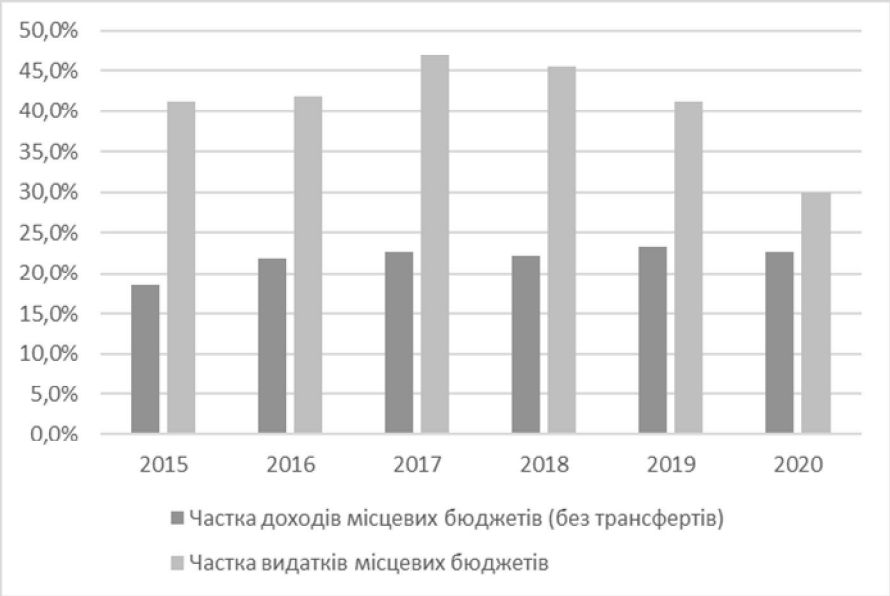

Рисунок 1. Частка доходів та видатків місцевих бюджетів у зведеному бюджеті України за 2015-2020 рр. , % [6].

Частка власних доходів місцевих бюджетів відносно ВВП має зростаючу тенденцію , про це свідчать самі показники : у 2020 році вона склала – 6,9%, а у 2015 складала лише 5,1% . Зріст усіх наведених показників є результатом реформи , адже розширилась фіскальна база та у місцевих громад збільшилась сфера повноважень в області нарощення дохідної бази [6].

Не зважаючи на досить оптимістичну динаміку , Україна ще тільки на початку свого шляху до децентралізації адміністративно-територіальних одиниць .

Перше за все слід продовжувати реформування та прийняти низку законів :

- Закон про засади адміністративно-територіального устрою України
- Про службу в органах місцевого самоврядування
- Про місцевий референдум
- Щодо державного нагляду за законністю рішень органів місцевого самоврядування

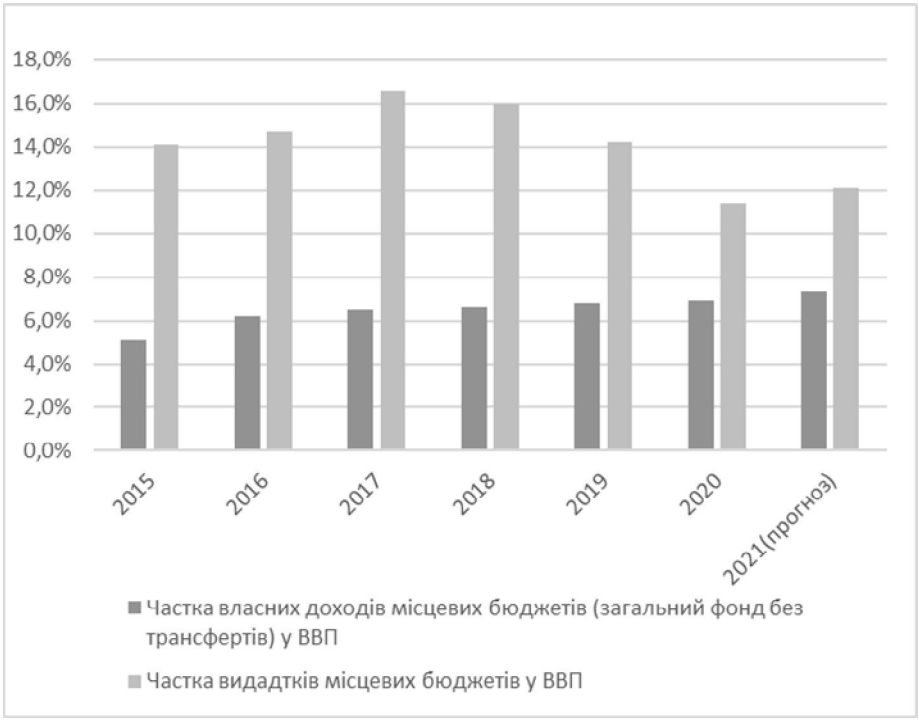

Рисунок 2. Частка доходів та видатків місцевих бюджетів у ВВП України за 2015-2020 рр. , % [6].

З економічного погляду , найбільш ефективний сценарій децентралізації – за європейським зразком . У такому випадку потрібно також прийняти закони щодо передачі місцевій владі частини доходів , що потрапляють до інших бюджетів . Це означає що частка ПДФО має сплачуватись за місцем фактичного проживання фізичної особи , саме це відіграє важливу роль у наповненні місцевих бюджетів у деяких країнах Європи [5].

Отже, в Україні уже є фундамент для децентралізації адміністративно-територіальних одиниць. Аби реформування стало успішним державі слід створити сильну законодавчо-правову базу, що зможе урегулювати усі невизначеності . Також потрібно чітко закріпити функції держави та місцевих органів самоврядування та визначити джерела їх фінансування . Загалом

переймання досвіду західних сусідів та впровадження їх моделей децентралізації, стане успішним поштовхом для України [5].

Література:

1. Бюджетна децентралізація в Україні в контексті реформи місцевого самоврядування . Міжнародний центр перспективних досліджень – URL:http://icps.com.ua/assets/uploads/images/images/eu/fiscal_decentralization_ukr.pdf. (дата звернення: 08.11.2021)
2. Місцеві бюджети як інструмент економічного розвитку адміністративно-територіальних одиниць URL:http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/12_2020/126.pdf.n (дата звернення: 08.11.2021)
3. Сталий розвиток територій : проблеми та шляхи вирішення URL:http://www.dridu.dp.ua/institut/kafedra/erep/doc/2014_10_10_material_erep.pdf. (дата звернення: 08.11.2021)
4. Фінансова децентралізація та її значення для сталого регіонального розвитку. URL:http://bses.in.ua/journals/2016/9-2-2016/33.pdf. (дата звернення: 09.11.2021)
5. Бюджетно-фінансова децентралізація. URL:https://uhp.org.ua/changes/byudzhetno-finansova-detsentralizatsiya/. (дата звернення: 09.11.2021)
6. Портал "Децентралізація". URL: https://decentralization.gov.ua. (дата звернення: 09.11.2021)

КОМУНІКАЦІЙНА СТРАТЕГІЯ ЯК НЕВІД'ЄМНА СКЛАДОВА СТАЛОГО РОЗВИТКУ ТЕРИТОРІЙ

Коцаба Н. В., студентка 4 курсу Інституту економіки та менеджменту

Галюк І. Б., к.е.н., доцент кафедри Менеджменту та адміністрування

Івано-Франківський національний технічний університет нафти і газу

Сталий розвиток території потребує активізації і ефективного застосування багатьох механізмів та інструментів забезпечення всебічного та спрямованого впливу на пріоритетні напрямки розвитку з метою виведення їх у проривні для даної території.

Праця по розвитку території потребує підтримки громади у нових починаннях, завершеннях початих справ, плануванні подальшої перспективи. Така підтримка може бути забезпечена шляхом формування і застосування ефективної комунікаційної стратегії, в межах якої слід забезпечити як внутрішні (комунікації всередині колективу, більша частина якого є членами громаді і формують зовнішні комунікації теж), так і зовнішні комунікації (комунікації із різними цільовими групами, наприклад, жителями території, партнерами, лідерами думок тощо) [1].

Комунікаційну стратегію слід розглядати не як формальність, яка є обов'язковим елементом у процесі забезпечення сталого розвитку території, а як «живий» документ, який задовольняє реальні комунікаційні потреби, може змінюватися у разі потреби. Направлений на підтримку інформаційної популяризації усіх дій, спрямованих на розвиток території [2].